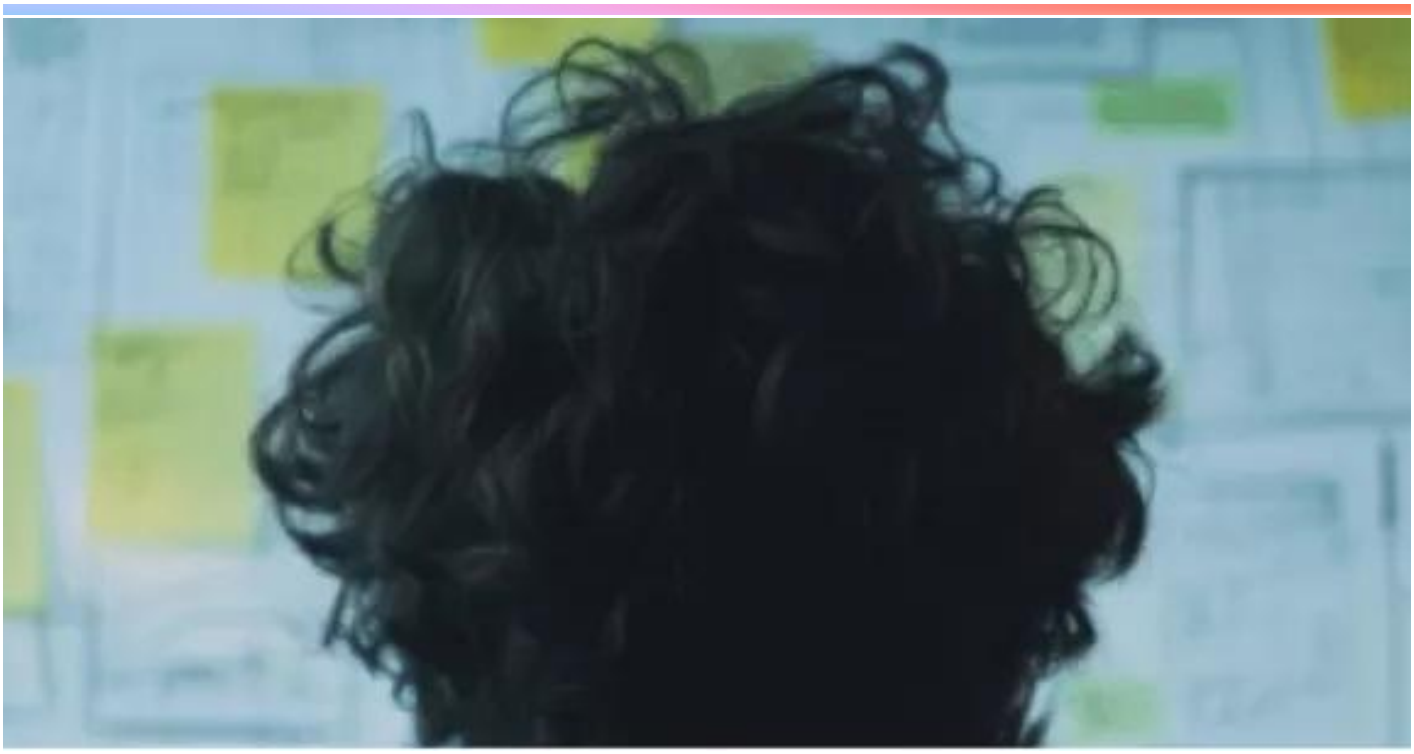

Hoe gedetailleerd moet uw systeemkaart zijn? | Systeemmapping – deel 4

26 juni 2026, 09:00

Stefan Milis

Waarom sommige causale relaties logisch lijken, maar belangrijke systeemvoorwaarden verbergen

De juiste systeemkaart is niet altijd de meest gedetailleerde

In het vierde deel van deze reeks rond systeemmapping bekijken we hoe het detailniveau van een systeemkaart bepaalt welke dynamieken zichtbaar worden. Een systeemkaart die te eenvoudig is, mist belangrijke interacties. Een systeemkaart die te gedetailleerd wordt, verliest vaak overzicht en bruikbaarheid.

Een van de moeilijkste keuzes in systeemmapping is daarom hoeveel detail u opneemt in uw model. Maakt u het te eenvoudig, dan mist u belangrijke dynamieken. Maakt u het te gedetailleerd, dan wordt het moeilijk leesbaar en minder bruikbaar. De juiste keuze ligt niet zomaar “in het midden”, maar hangt af van wat u precies wilt begrijpen of beslissen.

Het detailniveau bepaalt wat u ziet

Het detailniveau van uw systeemkaart bepaalt:

- Welke feedbacklussen zichtbaar worden
- Welke interacties u wel of niet ziet
- Hoe bruikbaar het model is voor discussies en besluitvorming

Een globaal model is overzichtelijk en geschikt voor workshops, maar kan belangrijke verschillen verbergen. Een gedetailleerd model is nauwkeuriger, maar wordt snel complex en moeilijk te gebruiken. De kernvraag is dus welke verschillen in het systeem belangrijk genoeg zijn voor het doel van uw systeemkaart.

Wanneer een eenvoudig model volstaat

Als u wilt begrijpen hoe een sector evolueert, bijvoorbeeld richting circulair waardebehoud, volstaat vaak een geaggregeerde variabele zoals: “Mate waarin toestellen worden hersteld, hergebruikt of gereviseerd”. Zo’n eenvoudige voorstelling helpt om:

- Het geheel overzichtelijk te houden
- De belangrijkste feedbacklussen zichtbaar te maken
- Gesprekken met verschillende stakeholders te faciliteren

Een voorbeeld uit de context van ReX

- Meer ReX ? meer ervaring en infrastructuur ? hogere beschikbaarheid van onderdelen ? meer haalbare ReX ? meer ReX

Op dit niveau ziet u de kern van de dynamiek, zonder te verdrinken in detail.

Wanneer je moet verfijnen

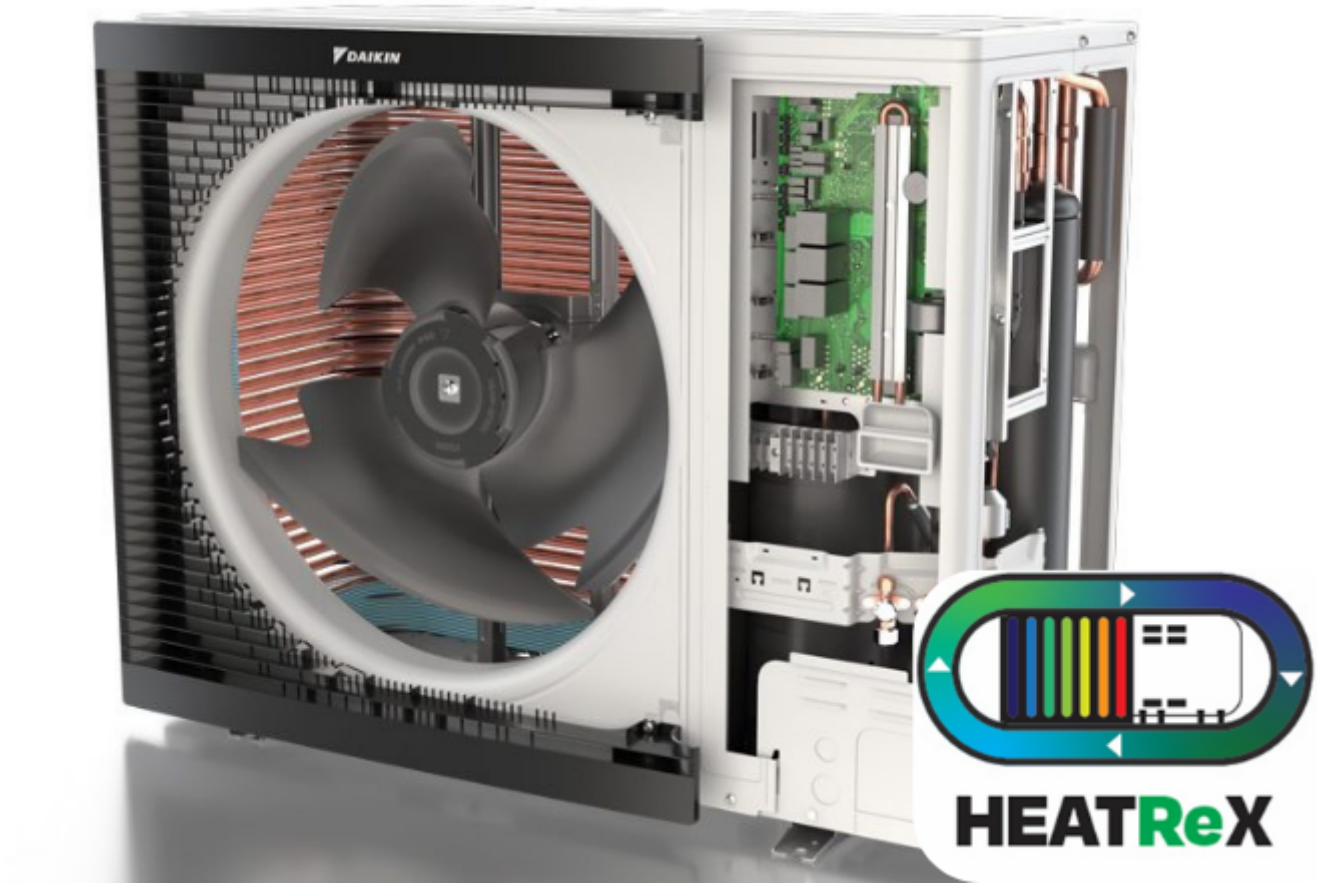
Meer detail is nodig zodra verschillende activiteiten anders werken of elkaar beïnvloeden. Dit is typisch het geval wanneer:

- ze andere effecten hebben (bv. repair vs refurbished verkoop)
- ze om dezelfde middelen concurreren (bv. onderdelen of toestellen)
- ze andere beleidskeuzes vragen

Een voorbeeld voor warmtepompen:

- Herstelling beïnvloedt hoe lang toestellen blijven draaien
- Refurbished toestellen beïnvloeden de vraag naar nieuwe toestellen
- Onderdelen oogsten beïnvloedt de beschikbaarheid van reserveonderdelen en de haalbaarheid van herstelling

Als je dit allemaal onder één noemer “ReX” zet, mis je cruciale interacties.

Een pragmatische aanpak

In de praktijk werkt een eenvoudige aanpak het best:

- Start grof : Breng de grote lijnen en belangrijkste feedbacklussen in kaart
- Zoek waar detail nodig is: Waar zie je dat verschillende mechanismen door elkaar lopen?
- Verfijn gericht : Splits enkel op waar het echt verschil maakt

Vermijd om alles tegelijk in detail te modelleren, dat maakt je kaart complex zonder extra inzicht.

Waar het vaak misgaat

Een veelgemaakte fout is om het detailniveau te kiezen op basis van taal of intuïtie. Zo kan je best niet zomaar “ReX” als verzamelterm gebruiken zonder na te gaan of de onderliggende dynamieken wel vergelijkbaar zijn. Gedragen de onderliggende elementen (verschillende varianten van ReX) zich op dezelfde manier in het systeem of niet?

Conclusie

Een goede systeemkaart is niet zo simpel mogelijk, en ook niet zo gedetailleerd mogelijk.
Ze is precies zo gedetailleerd als nodig om de juiste dynamieken zichtbaar te maken.

Zelf aan de slag met systeemmapping?

Wil je ReX versnellen binnen je bedrijf of waardeketen, met scherp inzicht in waar actie écht het verschil maakt? Breng jouw ReX-uitdaging en stakeholders samen rond één systeemverhaal, identificeer de hefbomen die scenario’s mogelijk maken en zet gerichte stappen richting schaalbare en robuuste ReX-oplossingen

Ontdek het HEATReX Living Lab | Contacteer ons

Ontdek de andere delen over systeemmapping

Deel 1: Hoe gaat u in een CLD om met conditionele causale relaties?
Deel 2: Stock- en flowvariabelen combineren in een CLD
Deel 3: Systeemevenwicht en waarom systemen vastzitten

Deel 4: Hoe gedetailleerd moet uw systeemkaart zijn? ? *Huidig artikel*
Deel 5: Werkvormen en tools combineren in een pragmatische aanpak

Gefinancierd door

Dit artikel kwam tot stand in het kader van het HEATReX-project, een Living Lab Circulaire

Met dank aan de partners van het HEATReX-project

Auteurs

Stefan Milis